

DE EKSTER IN EINDHOVEN IN 1998

WILLEM VEENHUIZEN

Een eerste verkennende eksternestentelling in de bebouwde kern van Eindhoven.

Inleiding

In het broedseizoen van 1998, hebben een zestal leden van Vogelwerkgroep De Kempen en een aantal leerlingen van 2e klas Mavo van het Christiaan Huygens College te Eindhoven een deel van de stad Eindhoven bekeken op de aanwezigheid van bezette nesten van de Ekster (*Pica pica*).

Delen van Eindhoven zijn systematisch onderzocht, maar ook losse waarnemingen zijn 'meegenomen'.

Hopelijk is dit een eerste aanzet om alle kraaiachtigen in Eindhoven weer eens beter te lokaliseren en over hun woon- en leefwijze wat meer te weten te komen.

Werkwijze

Er was gevraagd om bezette nesten op een kaart in te tekenen, in de periode februari t/m mei en als het mogelijk was een tweede ronde te doen, om te zien of er jongen in het nest aanwezig waren.

De meeste getelde nesten waren bezet, of er werd flink aan gebouwd, dus een goed territorium. Zo'n territorium zegt natuurlijk nog niets van het broedsucces!

Ook de speelnesten zijn voor een groot deel op de kaart ingetekend.

Resultaten

Meer dan de helft van de stad (ca 2100 ha.) is onderzocht, inclusief enkele parken ed., verder vooral bebouwde delen. We telden nu een aantal van 270-300 territoria op deze 2100 ha. Dat komt neer op een dichtheid van 12,9-14,3 territoria per 100 ha.

Opvallend was dat er veel Eksterparen waren die meerdere nesten maakten, tot wel 9 verschillende. In een van de nesten

wordt dan gebroed, de andere worden speelnesten genoemd.

Bijzonder was dat er een aantal nesten enorm zwaar van bouw waren. Takkenbossen in lengten van meer dan een meter waren geen uitzondering. Enkele nesten waren laag bij de grond gebouwd, op ca. 2,50 meter hoogte, weliswaar in dichte beplanting.

Opmerkelijk is ook dat in boomrijke delen langs het Beatrixkanaal en de Gender relatief weinig nesten zaten.

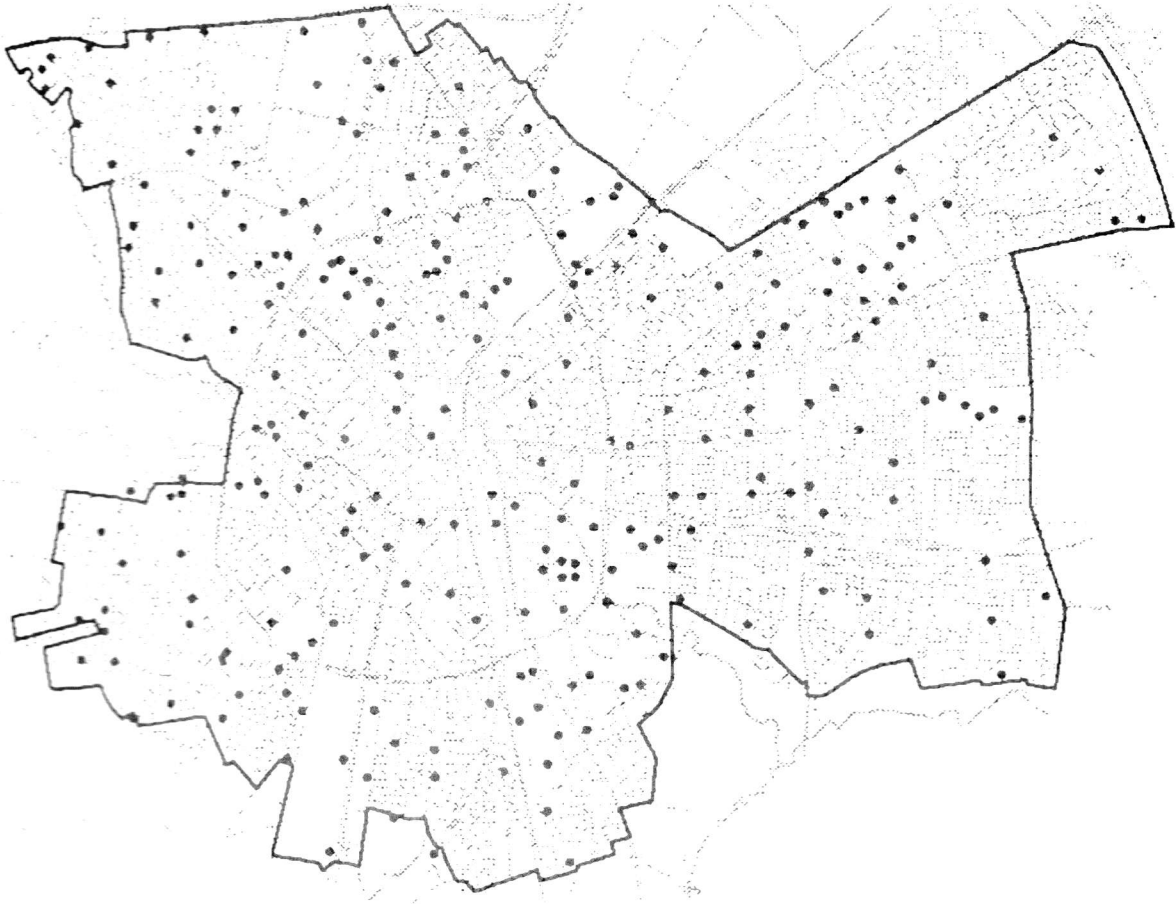
Discussie

Deze verkennende telling geeft pas een eerste inzicht over het huidige voorkomen van de Ekster in de stad. Met enkele enthousiaste vogelaars hebben we toch maar even meer dan de helft van Eindhoven op territoriale Eksters geïnventariseerd en in kaart gebracht. Dit leverde een dichtheid op van ongeveer 13 à 14 territoria per 100 ha.

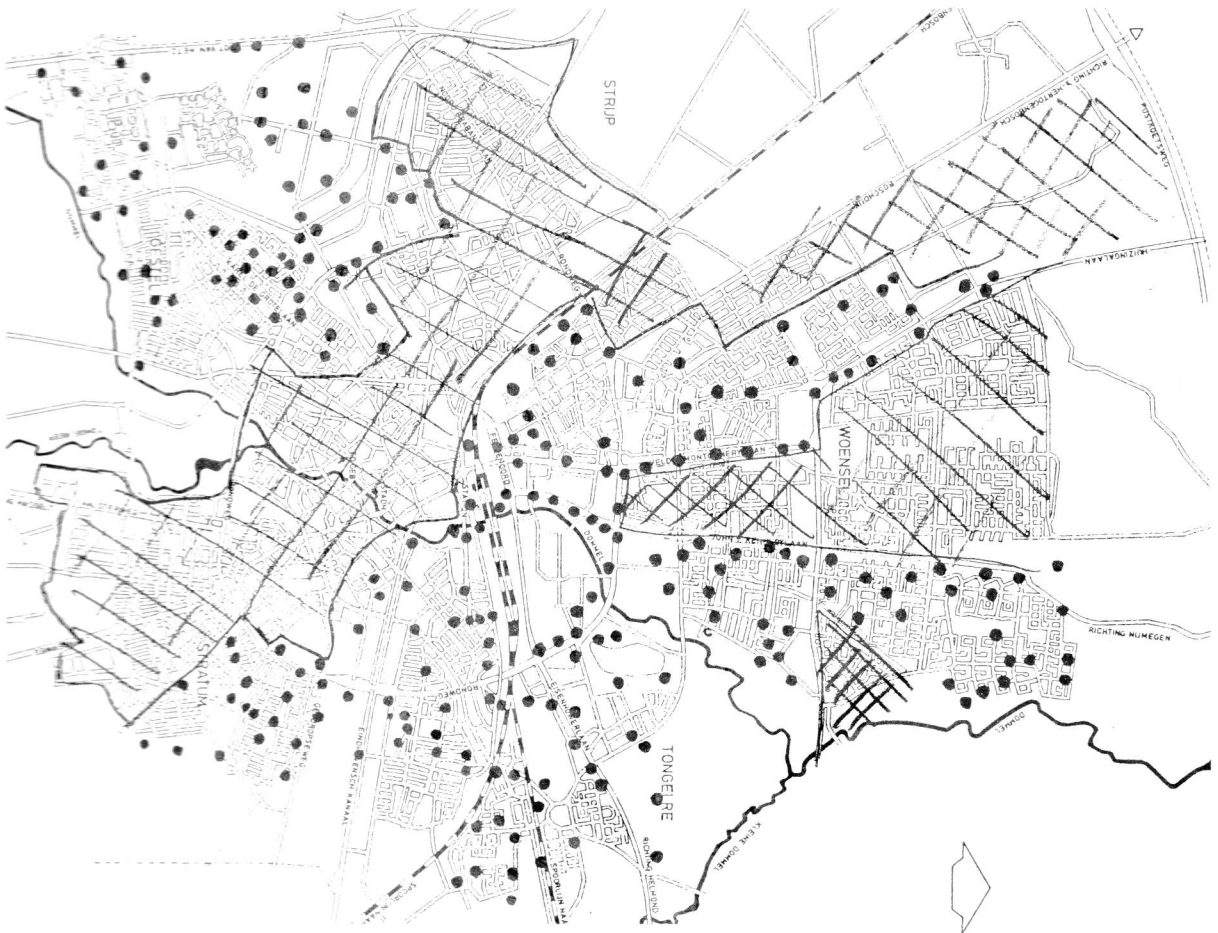
Tijdens de inventarisatieperiode 1984-1990 waren er ca 270 territoria op een oppervlakte van 3900 ha, een dichtheid van 6,9 per 100 ha. Voorzichtig kunnen we nu dus al wel zeggen dat, vergeleken met 1984-'90 de Eksters behoorlijk zijn toegevoegd. Vergelijk ook de bijgevoegde kaartjes.

De nu gevonden eksterdichtheden behoren tot de hoogste die in Nederland zijn vastgesteld in stedelijke gebieden. (zie tabel 1)

In het agrarisch gebied van de Kempen stelde VWG de Kempen in 1996 een enorme afname vast van de winteraantallen van de Ekster ten opzichte van 1984-86. (Wouters 1997)

Exsterterritoria in Eindhoven 1984-90 (Uit: Marcehal & Veenhuizen 1997)

Exsterterritoria in Eindhoven in 1998; gearceerd gebied; niet onderzocht.

Tabel 1: Eksterdichtheden in diverse stedelijke gebieden

<i>Plaats</i>	<i>Jaar</i>	<i>Aantal territoria</i>	<i>Oppervlakte</i>	<i>Dichtheid per 100 ha</i>
Alkmaar	1984	25-28	12,5 km ²	2,2
Alkmaar	1994	156	12,5 km ²	7,5
Bussum	1985	68		
Delft	1984			6,2 of 2,6?
Eindhoven	1984-1990	270	39 km ²	6,9
Haarlem	19??			13
Hilversum	1983-1985	117		11,4
Laren	1984	81		14,3
Middelburg	1989	8-10		0,8
Tilburg	1978	57		2,7
Utrecht	1967-1970			0,1-0,4
Oberhausen(D)	1975			0,2
Osnabruck(D)	1984		23,6 km ²	2,5
Osnabruck(D)	1990			6,4
Bonn Innenstadt(D)	1967			0,15
Warschau(P)	1986-1990		485 km ²	6-9
Warschau-centrum	1986-1990	800-1200	52 km ²	19
Warschau-centrum	1950	enkele		

De landelijke trends in het BMP van Sovon waren in 1997 voor bos: -14%, agrarisch gebied: +6%, natuurterrein: -1%. Stedelijk gebied geen gegevens voorhanden! (Van Dijk & Hustings 1998)

Dankwoord

Natuurlijk weer veel dank aan onderstaande medewerker(sters), en..... graag tot de volgende keer. Fred de Blom, Peer Busink, Wim Deeben, Pierre Marechal, Henk Munsters, Guus Nas, Willem Veenhuizen, en leerlingen van het Christiaan Huygens College.

Literatuur

Kooiker G. 1991. Untersuchung zum Einfluss der Elster auf ausgewählte Stadvogelarten in Osnabruck. Vogelwelt 112(6): 225-236.

Luniak M. e.a. 1997. Magpie Pica pica in Warsaw. Uit Acta orn.32: 77-86, Urban Wildlife.

Marechal P. & W. Veenhuizen 1997. Vogels in stedelijk milieu, inventarisatie Eindhoven 1984-1990. WM nr. 218 KNNV.

Marechal P. 1986. Ook zij horen erbij, de kraaien vragen onze aandacht. EEBV.

Van Dijk A. & F. Hustings 1998. BMP 1997: een gemiddeld jaar? SOVON-Nieuws 11(5):11-14.

Wouters P. 1997. Telling van Eksters en andere wintervogels in januari 1996. Blauwe Klauwier 23(4): 106-113.

